

KATONA JÓZSEF SZÍNHÁZTERVE.

Katona kecskeméti ügyész korában résztvett szülővárosa akkori társadalmi életében is. Bár Bánk bán óta drámaírói nyomok nem maradtak utána; a színészet iránt mindig érdeklődött és a városba érkező társulatokat támogatta. Sőt egy ízben kísérletet is tett Kecskeméten állandó színház építtetésére. Erről szóló nevezetes beadványát, mely most került elő a városi levéltárból, szószertint közöljük:

„Szabados Ketskemét Várossa Nemes Tanátsához Katona József Fiscalis több vele egyetértők nevében is, folyamodik, a Mészárszéknek Játék szinre való fordíthatásáért.

Nemes Tanács! Láttuk a Hijjánosságot máskor is, de érezni tsak akkor tudjuk, mikor szükségét mutattya a bélépő Eset. Így vagyunk Ketskeméten a Játék szinrel, melly ugyan nem valamelly mindennapi Szükség, és tsak azok előtt tűnik szembe, kik ahoz hajlandó Érzéssel viseltetnek: mind azon által meg kell esmérni azoknak is, kik a Játék szin eránt Viszzatettzéssel vannak, hogy egy kis meg nem fojtható Kedvetlenséget támaszt a Léleekben, mikor egy vagy más Játzó Társaság (vagy tsak pusztá Bábtántzoltató is) nállunk megjelen, és egy illy temérdek Város nem tud annak egy betsületes Fedelet mutatni, melly alá vonulhasson; sött magunk is kéntelenek vagyunk ollyan Zugokba betérni, a hová külömben betekinteni se volna kedvünk, és a hol az öszvefojtottság végett egészségünket is kotzkáztattuk.

Ez a tekintetbeli Szükség, nem külömben Városunk disze már szinte minden Embernek szájjába adta, hogy a Piartzi Mészárszéket jó volna Játékszinre fordítani: most pedig, a midőn Városunkban egy közönségesen kedvelt Társaság vagon, ez majd tsak nem általjában való óhajttássá vált. Ugyan azért bátorzkodtam többeknek is egyetértésével ez eránt a Ns Tanács eleibe járulni. Soha jobb idő nem talál-tatik, és jobban magát kínáló alkalmatosság arra, hogy ezen tzél eléret-tessen, nintsen, nehezen is leszsz, mert:

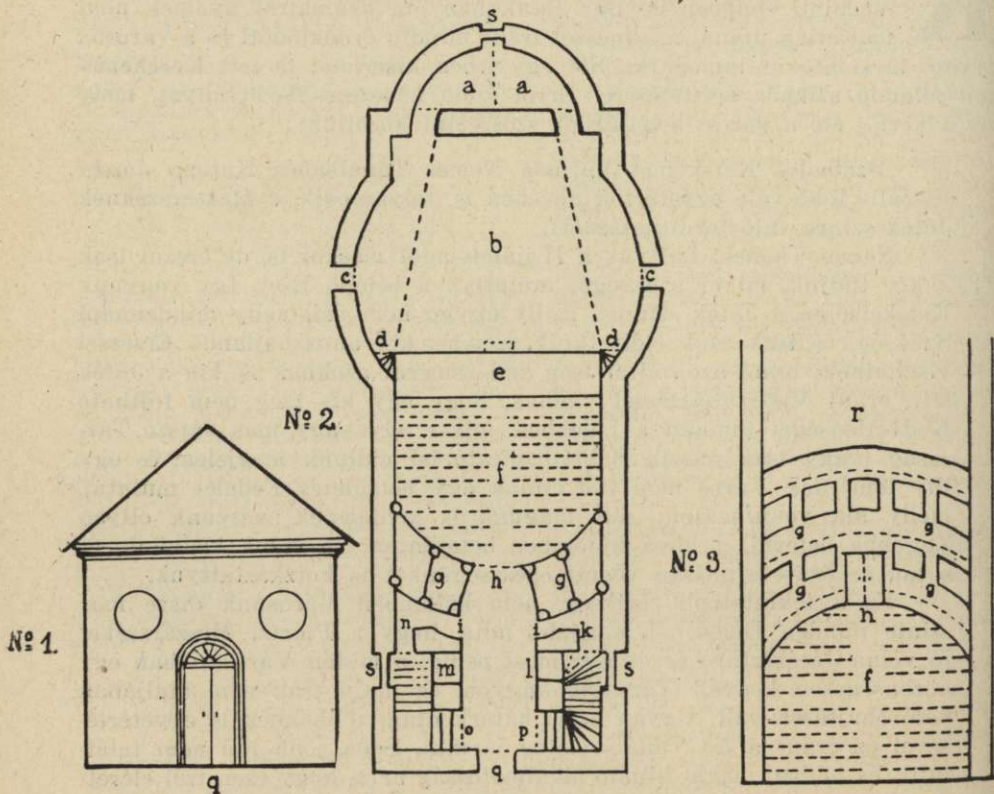
1° Többeknek óhajttása, és önkényes ajánlásokkal végbe is vihető Szándéka ez, mert:

2° Van most itten ez a már említett Társaság, a melly olly aján-lást tett, hogy ezen tzélra egész itten lételek alatt, két Játék Jövedel-mét holnaponként a Theatrom építésére által ád; melly valójában, ha most nem egyebet tennénk, hanem tsak a Mészárszék közfalait ki-veretnénk, s nekik minden egyébbi munka nélkül általadnánk, kevés idő mulva jelessebb Summára fel háгна, hogy abbol, és a már ígért Subscriptiokbol (de lehet hogy a nélkül is) a Mészárszék minden egyéb Költség nélkül, ezen ide rekesztett Gondolatom $\%.$ szerént las-sanként felemelkedne.

3° Külömben is rég szándéka lévén a Ns Tanátsnak ezt a kelle-metlen Helyet a város közepéről eltenni, nem tsak hogy ez a tzél el nem érettetik, de a Pusztítás kára nélkül egy még szép és piartzot

ékesítő Épületté válik; sőt ha az a Szándék, mellynél fogva az építendő Nagy Vendég fogadóban Theátrum is leend, valamikor beteljesedik, ezt külömbféle hasznokra fordítani lehet.

4° Az Idő pont is legalkalmatossabb mert a Szék árendások esztendeje végződött, és azok egyéb Helyekre, mint a régi Görög Tempom, a Czollner Ferentz elhagyatott Boltya, és egyebek, mellyeket a Ns Tanáts böltsebben tud, el rakattathatnak.

A mi veressel van írva, az Famunka.

A mi feketével van írva, az Falrakás.

N° 1° Az Épület homloka, a Fő-bejárással, és két Karikás mélységekkel, mellyeknek egyikében a Democritus, másikában a Heraclitus képe lenne kifaragva.

N° 2° A Játékszín feneke, vagy is az egész Épület fundamentoma.

N° 3° A Nézők Helyének belső tekintete, úgy, mintha azt az Ember a Játsszók színeről nézné.

a) Az öltöző szoba, melly tsupán egy deszkafallal és ajtóval választatik ketté, az ablak mind az aszszonyoknak, mind a férjfiaknak szolgálván. b) A Játék szín. c) Ajtók a Játékszínre. d) Lejárás az orchestrumba. e) Az Orchestrum, vagy musika hely. f) A földszintvaló hely, Parterre. g) A különös Szobátskák, logis. h) Az ezek alatt való Ajtó a partérre. i) Bejárás az alsó Szobátskákba. k) A Kaszsa ajtótskája, a gráditsok alatt. l) A Kaszsa, a gráditsok alatt. m) Egy hasonló hely mint a Kaszsa, a hol valami gyümölcs vagy Frissítő áros megvonhattya magát, n) Az ide való ajtótska a Gráditsok alatt. o) Feljárás a felső Szobátskákba. p) Feljárás a Felső vagy utolsó helyre. q) A Fő Ajtó. r) A Felső vagy utolsó Hely. s) Ablakok.

Alázatosan könyörgök tehát a velem egyet értőkkel együtt, méltóztasson a Ns Tanács, mellyet én tulajdon példamból is mint a Szépnek és Jónak pártfogóját esmerek, ezen jó alkalmatosságot töllünk el nem zárni, és a fent irt tzelra a Mészárszéket resolválni, azt nyilatkoztatván ki, hogy az Épület, midőn a publicumnak minden költsége nélkül tökélletességre megy, teher nélkül a Publicum tulajdonává léssen; addig is a minden tekintetbeli gyanakodás elkerülése végett a beveendő pénzek Gondviselőjévé valakit kinevezni kérvén.

Tisztelettel maradok a Ns Tanácsnak alázatos szolgája

*Katona Jósé*f Fiscalis

a velem egyet értők nevében is."

A Katonával egyetértők neveit nem tudjuk. A közönségesen kedvelt és színházépítésre áldozni kész társaság Czelesztin színtársulata volt. A mézárszék épülete a város központjában, a Budai-nagy-utca (ma Arany János-utca) elején, a mai Népbank és Takarékpénztár épületek közt állt. Hossza egyenlő a nagytemplom szélességével, vagyis 25 méter, szélessége ennek egyharmada, vagyis $8\frac{1}{3}$ méter, gerincmagassága a szélességnek egyharmadával több, vagyis 11 méter volt.

Katona beadványához egy sajátkezűleg rajzolt és magyarózott tervrajzot is mellékel, amely tán a legrégebb hazánkban. E tervrajz mását is megtalálja itt olvasónk, a magyarózó szöveggel együtt.

A városi tanács 1826 július 10-én tárgyalta e beadványt. Elismeréssel szólt a szándékról, melynek megvalósítása „a város diszére és a Lakosság pallérozására fogamatossan“ szolgálna. De mivel a mézárszék már újra bérbe van adva, s a városszabályozási terv szerint az épület elbontandó: ezért új helyre nézve a választott közönség (képviselőtestület) véleményét kéri, Katonát pedig utasítja az adományozók és összegek jegyzékbe vételére.

A választott közönség augusztus 21-én tárgyalja az ügyet. A mézárszéket a tanács okai miatt nem ajánlja, hanem a Koplaló nevű városi kocsmát, „a midőn a Város Cassája boldogabb állapotba léssen“.

A városi tanács másnap újra foglalkozik az ügygel. Ekkor Katona a tanácsban kijelenti, hogy az adományozók és összegek jegyzékét addig be nem mutathatja, míg a színház helye kijelölve nines, de különben is kérése és ajánlata csak a mézárszékre szólt. A tanács a Koplalóról szóló indítványt nem fogadja el, mert a városszabályozási terv szerint ez is elbontandó a piac nagyobbitása végett. Ezért „a' Játszó szin fundussának ki mutatása, és épittetése kedvezőbb időkre el halasztatik“. Erre nem is került sor, míg a mai színház 1896-ban föl nem épült.

A tervrajzot szemlélve, feltűnik korához illő szerény igényei mellett élszerúsége és modernsége (buffet). A színpad körszerű kiszélesítésének gondolata kétségtelenül Katona pesti Rondella- emlékeiből fakadt.

Hajnóczy Iván.